

— 14) in der Astrol. Bez. des zweiten Hauses, des Hauses des Reichthums (vgl. धन) VARĀH. BRH. S. 40, 6. 9. 41, 9. BRH. 4, 10. 9, 5.

2. अर्थकाम in der angegebenen Bed. auch MBH. 12, 220. den Vortheil Anderer wünschend, wer Andern nützen will Spr. 4913. 5280.

अर्थकारक (अर्थ + का^०) m. N. pr. eines Sohnes des Djutimant MĀR. P. 53, 23. अर्थकारक VP.

अर्थकृच्छ्र sg. R. ed. Bomb. 4, 7, 9.

अर्थकृत (अर्थ + कृत) adj. 1) durch Aussicht auf Vortheil hervorgerufen, eigennützig: मैत्री BHĀG. P. 10, 47, 6. — 2) durch den Sinn bewirkt (Gegens. शब्दकृत und देशकृत): आनर्त्य Schol. zu VS. PRĀT. 2, 18. 4, 167.

अर्थगर्भवती (von अर्थ + गर्भ) adj. f. die Bedeutung —, den Sinn potentia in sich enthaltend WEBER, RĀMAT. UP. 333.

अर्थगृह् (अर्थ + गृह्) n. Schatzkammer HARIV. 6916.

अर्थघ्न den Vortheil —, den Besitz beeinträchtigt: सुख Verz. d. Oxf. H. 216, b, 24.

अर्थचित्तक (अर्थ + चि^०) adj. an den Vortheil denkend, den Vortheil im Auge habend, ein Kenner des Nützlichen Verz. d. Oxf. H. 216, b, 17. सर्वार्थचित्तक der für alle Angelegenheiten zu sorgen hat M. 7, 121.

अर्थचिन्तन (अर्थ + चि^०) n. die Sorge um die Angelegenheiten (insbes. des Staates) ŚĀH. D. 33, 20. 36, 1.

अर्थचिन्ता (अर्थ + चि^०) f. dass.: महती स्यादर्थचिन्तायाम् ŚĀH. D. 80.

अर्थज्ञान n. sg. und pl. Sachen, Gegenstände DAÇAK. in BENF. CHR. 192, 16. 193, 2. ÇĀK. 90, 13 (im PRĀKRIT). यो क्तीमानि मया पृष्टान्यर्थज्ञानानि न विद्यात् ÇĀK. zu KĪND. UP. 5, 3, 4. ÇĀK. 164 wird das Wort gleichfalls als n. in derselben Bed. zu fassen sein.

अर्थज्ञ den Sinn verstehend Spr. 4713. Davon nom. abstr. °ता ebend.

अर्थतत्त्व (अर्थ + तत्त्व) n. das wahre Sachverhältniss: यो ऽर्थतत्त्वमविज्ञाय क्रोधस्यैव वशी गतः Spr. 2364. der wahre Sinn: वेदशास्त्रार्थतत्त्वज्ञ M. 12, 102. सर्वशास्त्रार्थतत्त्वज्ञ R. 1, 1, 16.

1. अर्थतत्त्व (अर्थ + तत्त्व) n. das System des Vortheils, die Lehre vom Nützlichen BHĀG. P. 10, 36, 29.

2. अर्थतत्त्व (wie eben) adj. der sich vom Vortheil leiten —, bestimmen lässt BHĀG. P. 10, 2, 21.

अर्थतम् um des Vortheils willen: अर्थतस्तु निबध्यते मित्राणि रिपवस्तथा Spr. 4274. dem Sinne nach: ग्रन्थतश्चार्थतश्चितकृत्स्नं ज्ञानाति यो द्विनः VARĀH. BRH. S. 2, 14. VEDĀNTAS. (Allah.) No. 2.

अर्थदत्त (अर्थ + दत्त) m. N. pr. reicher Kaufleute KATHĀS. 37, 89. 77, 16. 84, 4. 93, 5. Verz. d. Oxf. H. 132, b, 29.

अर्थदूषण vgl. u. दूषण 4) a) und KERN in Ind. St. 10, 200.

अर्थदृष्ट् (अर्थ + दृष्ट्) f. ein Auge —, ein Sinn für das Wahre BHĀG. P. 10, 86, 21.

अर्थदोष (अर्थ + 1. दोष) m. ein Fehler in Betreff der Bedeutung, — des Sinnes ŚĀH. D. 376.

अर्थद्यातनिका (अर्थ + द्या^०) f. Titel eines Werkes HALL in DAÇAK. S. 23.

अर्थना Bitte: तद्स्मदर्थनामेतां कुरुधम् erfüllet diese unsere Bitte KATHĀS. 73, 228. अर्थना मयि भवदिरिवास्यै (in Betreff ihrer) कर्तुमर्कृति मयापि भवत्सु NAISH. 3, 112.

अर्थपञ्चकनिर्घण (अर्थ - प^० + नि^०) n. Titel einer Schrift HALL 113.

अर्थपति ein reicher Mann, ein grosser Herr VARĀH. BRH. S. 3, 21. —

1) PAÑĀT. I, 84 (Spr. 280) hat die v. l. एव पतिं st. अर्थपतिं; ebend. III, 89 (Spr. 792) könnte das Wort Richter, Schiedsrichter bedeuten: vgl. auch 167, 21. — 3) DAÇAK. in BENF. CHR. 186, 22. 188, 13. — Vgl. अर्थपत्य.

अर्थपद् (अर्थ + पद्) n. R. 7, 36, 45. = (पाणिनि-) मूर्त्तार्थबोधकपद्वद्वार्तिकम् Schol.

अर्थपूर्वक (von अर्थ + पूर्व) adj. einen bestimmten Zweck habend: लौकिकानामर्थपूर्वकत्वात् VS. PRĀT. 1, 2.

अर्थप्रकृति (अर्थ + प्र^०) f. das zur Erreichung des Zieles zu Grunde Liegende (प्रयोजनसिद्धिक्तु Schol.); in der Dramatik Bez. der fünf Hauptmomente im Drama (वीज, विन्दु, पताका, प्रकरी und कार्य) DAÇAK. 1, 17. ŚĀH. D. 317. 320.

अर्थप्रदीप (अर्थ + प्र^०) m. keine wirkliche Lampe, aber den Zweck derselben erfüllend, BHĀG. P. 10, 8, 30.

अर्थप्रयोग Spr. 4820.

अर्थवन्ध, ललितार्थवन्धं पत्रे निवेशितमृदाहरणं प्रियायाः VIKR. 32.

अर्थमात्र n. nur die Sache selbst: °निर्भासा JUGAS. 1, 43.

अर्थ्य 2) act. Spr. 3393. mit doppeltem acc.: ताम् — तमिममर्थमर्थयते DAÇAK. in BENF. CHR. 199, 15. महात्तो ह्यर्थिताः स्वल्पम् Spr. 2134.

— अभि, अमत्तो ऽभ्यर्थिताः सद्भिः क्वचित्कार्ये कदाचन Spr. 3644.

— प्र 1) प्रार्थयते कः किम् KATHĀS. 41, 37. भूमिः कीर्तिर्गणो लक्ष्मीः पुरुषं प्रार्थयति हि Spr. 4673. भूतिं कीर्तिं यशो लक्ष्मीं पुरुषः प्रार्थयति हि ebend. v. l. — 2) तां च प्रार्थयमानः KATHĀS. 34, 17. भाष्ये 3. 43, 82. प्रार्थयिष्यति PAÑĀT. 96, 1. इति प्रार्थय नृपम् KATHĀS. 39, 229. 46, 219. मयिषा — ब्रह्मणः प्रार्थिता MĀR. P. 62, 20. DAÇAK. in BENF. CHR. 197, 7. — Z. 4 lies चक्रे st. चक्रे. — 3) in Anspruch —, zu Hilfe nehmen: निती भुजावेव प्रार्थयिष्ये ऽत्र वस्तुनि KATHĀS. 102, 139. — Vgl. प्रार्थक fgg.

— प्रति Z. 1 lies प्रत्यर्थयत st. प्रार्थयत.

— सम् 2) स्वचित्तेन सह समर्थितवानेवम् PAÑĀT. ed. orn. 41, 22. —

4) साधून्मयि तद्वाक्यं समर्थयति चान्यथा KĀM. NITIS. 3, 14. अनेन तपसा पुक्तं राजर्षिं त्वां समर्थये R. GORR. 1, 39, 2. इत्यमरसिंहकृतौ नामलिङ्गानुशासने । सामान्यस्तुतीयः काण्डः साङ्ग एव समर्थितः ॥ wohl so v. a. geltend für AK. am Schluss. Im letzten Beispiel ist mit der ed. Bomb. नान्यदेवात् zu lesen. — 6) संबन्धकं चैव समर्थयति तस्मिन् MBH. 3, 7462. येन मम वचनमेते त्रयो ऽपि समर्थयन्ति so v. a. billigen PAÑĀT. 71, 25. — 7) inne werden, wahrnehmen, hinter Etwas kommen: समर्थयंश्च तत्पत्नम् KĀM. NITIS. 3, 24. शैलात्मजापि पितुरुच्छ्रित्वा ऽभिलाषं व्यर्थं समर्थयत्सलितं वपुरात्मनश्च KUMĀRAS. 3, 75. इत्यादिशास्त्रेषु च समर्थयति ऽशत्रयम् ÇĀK. zu BRH. ĀR. UP. S. 176. — 8) Etwas mit Etwas (instr.) in Verbindung setzen ŚĀH. D. 709. construieren (in grammatischem Sinne): अग्रे तु मासमवधिद्येति समर्थयन्ति KULL. zu M. 11, 41. — 9) Jind aufrichten, aufmuntern KATHĀS. 31, 206. — 10) scheinbar überliefern: तैरपि स्मृतमुपलभ्यान्वे ऽपि स्मरन्तो ऽन्येभ्यस्तथैव समर्थयन्ति (lies समर्थयन्ति) KUMĀRILA bei MÜLLER, SL. 310. — In einigen Bedd. wohl denom.

von समर्थः vgl. समर्थन u. s. w.

अर्थयुक्ति (अर्थ + यु^०) f. Vortheil Spr. 4922.

अर्थवत् 1) a) RV. PRĀT. 11, 36. — b) KATHĀS. 73, 23. — Vgl. महार्थवत्.

अर्थवर्जित (अर्थ + व^०) adj. bedeutungslos KATHĀS. 32, 380.